

บทเรียนสงครามกลางเมือง - อียิปต์

โดย Min Sen Concept 19 พฤศจิกายน 2563

ทุกยุคสมัยมีสงครามในแบบของตนเอง เจื่อนไขข้อจำกัดในแบบของตนเอง และแนวคิดเบื้องต้นแบบเฉพาะของตนเอง ด้วยเหตุนี้ แต่ละช่วงเวลาจึงยึดถือทฤษฎีสงครามของตนเอง Carl von Clausewitz สงครามถือเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาประวัติศาสตร์มนุษยชาติ และการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ มีการศึกษาถึงสาเหตุ พัฒนาการ พลวัตการเปลี่ยนแปลงและผลกระทบของสงคราม รวมทั้งแสวงหาแนวทางในการเปลี่ยนแปลงและออกจากภาวะสงคราม

สงครามเคยเป็นสิ่งที่ชอบธรรมในระเบียบระหว่างประเทศช่วงก่อนสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง เพียงเพื่อ รัลจะใช้สงครามเพื่อแก้ไขสิ่งที่ผิด หรือทำให้สิ่งที่ผิดเป็นถูกต้องได้ และสังคมระหว่างประเทศยังใช้สงครามเป็นเครื่องมือในการธำรงรักษาระเบียบระหว่างประเทศ สงครามเป็นส่วนหนึ่งของการสถาปนาระเบียบระหว่างประเทศ นั่นคือ อำนาจคือสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม แต่สถานะของสงครามกลายเป็นสิ่งผิดกฎหมายระหว่างประเทศ เมื่อเกิดข้อตกลง Kellogg-Briand Pact ปี 1928 ระหว่างรัฐต่าง ๆ ในยุโรปไม่ใช้สงครามเป็นเครื่องมือในการแก้ไขข้อพิพาท หรือ ความขัดแย้งระหว่างรัฐ แต่สงครามระหว่างรัฐหรือประเทศก็ยังมีได้ยุติลง เพราะยังคงมีการแทรกแซงทางทหารของญี่ปุ่นในแมนจูเรีย หรืออิตาลีในเอธิโอเปีย และการบุกเชคโก สโลวะเกีย และโปแลนด์ของนาซี ซึ่งนำไปสู่สงครามโลกครั้งที่สอง

หลังสงครามโลกครั้งที่สอง กฎบัตรสหประชาชาติ มีการระบุให้
การใช้กำลังความรุนแรงของรัฐ จะกระทำได้อย่างชอบธรรมก็
เพียงแต่การปกป้องตนเองเท่านั้น และการป้องกันระเบียบและ
สันติภาพของโลกโดยการแทรกแซงทางการทหาร ต้องผ่านการ
รับรองของคณะมนตรีความมั่นคงของสหประชาชาติ ก่อให้เกิด
รูปแบบของสงครามใหม่ ซึ่งสงครามในปัจจุบันนั้นมีลักษณะของ
สงครามกลางเมืองภายในรัฐมากกว่าสงครามระหว่างรัฐ และการ
ใช้กำลังความรุนแรงอย่างชอบธรรมมิได้จำกัดอยู่เพียงรัฐ แต่
รวมไปถึงคู่ขัดแย้งของสงครามนั้น อันเป็นผลมาจากกระแส
โลกาภิวัตน์ทางเศรษฐกิจ ทำให้อ่านาจอธิปไตยมีความอ่อนแอ
ลงไป และเปิดโอกาสให้กลุ่มต่อต้านหรือ กบฏสามารถสะสม
ทรัพยากรทั้งเงินและอาวุธ จนสามารถขยายวงของความรุนแรง
ออกไปอย่างกว้างขวาง

อียิปต์เป็นประเทศที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยแบบ
สาธารณรัฐ หลังจากที่อังกฤษมอบเอกราชให้อียิปต์ ในปี 2465
โดยประธานาธิบดีคนแรก คือ มุฮัมหมัด นาگیป เมื่อปี 2495 เริ่ม
เกิดการรัฐประหาร โดยมีขั้วการเมืองที่สำคัญ 2 ขั้ว คือ กองทัพ
ทหารที่ปกครองมาตั้งแต่ 2495 และกลุ่มศาสนาหรือภราดร
มุสลิมที่กำเนิดมาตั้งแต่ 2471 โดยทั้งสองขั้วมีการต่อสู้และปะทะ
กันมาตลอดตลอด และเนิ่นนาน ในช่วงปี 2498 ประธานาธิบดีนัส
เซอร์ เน้นความพยายามเป็นปีกแผ่นในกลุ่มประเทศ
อาหรับ และพยายามเข้าไปมีบทบาทสำคัญในขบวนการไม่
ฝักใฝ่ฝ่ายใด ซึ่งช่วงนี้อียิปต์ มีความสำคัญใกล้ชิดกับสหภาพโซ
เวียต ได้รับความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจและทหารจากสหภาพ
โซเวียต

จนมาสู่ยุคที่ประธานาธิบดีฮอสเนียนี มุบารัค เป็นประธานาธิบดี ตั้งแต่ 2524 และมีคลื่นรัฐประหาร การเดินขบวนในโลกอาหรับ ในตูนิเซีย ประชาชนตูนิเซียไล่ประธานาธิบดีตลอดกาล ชินเอง อาบิตีน เบน อาลี สำเร็จ และลามมาถึงอียิปต์ การประท้วงของ ประชาชนทำให้ มุบารัค ต้องลาออกจากตำแหน่งเมื่อ 2554 แต่ ฐานอำนาจก็ยังคงอยู่ และเมื่อนายมุซีย์ อดีตผู้นำขบวนการ ทรานส์ชาติ เป็นประธานาธิบดีที่อิสระและเป็นประชาธิปไตยคน แรกของประเทศ มาทำงานก็ถูกขัดขวางมาโดยตลอด และด้วย ความไม่มีประสิทธิภาพทำให้บริหารงานประเทศล้มเหลวมา ตลอด นโยบายหลายอย่างเป็นการชักศึกเข้าบ้านทำให้ฝ่าย ทหารรับไม่ได้ เช่น การสนับสนุนกลุ่มกบฏซีเรีย

การทำรัฐประหารยึดอำนาจของกองทัพอียิปต์ ในเดือนกรกฎาคม 2556 ผู้นำรัฐประหาร คือ นายพล อับเดล ฟัตตาห์ เอง ซีซี และ จัดให้มีการร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ ตามมาด้วยการเลือกตั้ง และ ชนะเลือกตั้งด้วยคะแนนกว่า 95 % และนับจากปี 2557 นายพล ซีซีก็เป็นประธานาธิบดีจนมาถึงปัจจุบัน และคงจะไปอีกนาน จนกว่าจะมีการลุกฮือต่อต้านครั้งใหม่เหมือนในอดีตที่เคยเกิด ขึ้นมาก่อน

ในยุคแรกช่วงที่มีการร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ เพื่อจัดให้มีการ เลือกตั้ง คนอียิปต์จำนวนหนึ่งรู้สึกโล่งอกที่หมดยุคของมุบารัค ไปได้ แต่ก็ไม่ได้มีความหวังอะไรกับซีซีมากนัก หลังจาก ผิดหวังกับประธานาธิบดี มุซีย์ ที่เป็นพลเรือนมาก่อน หลังจากทีซีซีมาเป็นประธานาธิบดี งบประมาณจะถูกจัดสรร ให้กับกองทัพโดยเฉพาะงบซื้ออาวุธจำนวนมากมหาศาล โดย

สถาบันวิจัยสันติภาพระหว่างประเทศของสวีเดน ซึ่งเก็บข้อมูล การซื้ออาวุธของชาติต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ ระบุว่าในช่วงปี 2558-2562 อียิปต์เป็นประเทศที่ซื้ออาวุธสูงสุดเป็นอันดับสาม ของโลก

รัฐบาลอียิปต์มีภาระที่หนักหน่วงในการแก้ปัญหาเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งมีหนี้สินประมาณ 30,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ประสบ ปัญหาด้านระบบราชการ และรัฐวิสาหกิจซึ่งมีขนาดใหญ่ และเป็น อุปสรรคในการพัฒนาเศรษฐกิจ อัตราการเพิ่มของประชากร ค่อนข้างสูง รัฐบาลอียิปต์ใช้ความพยายามทำให้เกิดการค้าเสรี แปรรูปกิจการของรัฐไปสู่ภาคเอกชน ส่งเสริมการลงทุน กระตุ้น รัฐวิสาหกิจให้เพิ่มผลผลิต และขอความช่วยเหลือจากสถาบัน การเงินระหว่างประเทศ เช่น IMF ธนาคารโลก ปารีส คลับ แลกกับยกเลิกการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินตรา ต่างประเทศ และเศรษฐกิจของอียิปต์ดูเหมือนจะดีขึ้นบ้าง จาก การส่งออกน้ำมันครึ่งหนึ่งที่ผลิต มีรายได้ 2,000 ล้านดอลลาร์ สหรัฐจากการท่องเที่ยว และรายได้จากการผ่านทางของคลองสุ เอซปีละ 2,000 ล้านดอลลาร์ ในปี 2533

แต่ในปี 2561 อียิปต์มีปัญหาผลผลิตจากการเพาะปลูกใน ประเทศไม่เพียงพอเลี้ยงประชากร ต้องนำเข้าอาหารหลัก โดยเฉพาข้าวสาลีกว่า 80,000 ล้านบาท รวมทั้งสินค้าทั้ง อาหาร สินค้าอุตสาหกรรม ยา และยานยนต์ แม้ว่าจะมีแหล่ง น้ำมันดิบที่ผลิตได้ 666,000 บาร์เรลต่อวัน แต่มีการใช้น้ำมันถึง 800,000 บาร์เรล จนกลายเป็นประเทศผู้นำเข้าพลังงานใน ที่สุด การกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนแบบคงที่ ทำให้ค่าของเงินสูง กว่าความเป็นจริง โดยที่สินค้านำเข้ามาก และการส่งออก

อ่อนแอลง ขาดความสามารถในการแข่งขัน อันเป็นจังหวะให้
รัฐบาลเร่งแปรรูปกิจการเอกชนให้เป็นวิสาหกิจ และไม่สนับสนุน
การลงทุนภาคเอกชน จึงขาดดุลการค้าต่อเนื่องเป็นระยะเวลา
กว่า 58 ปี และเงินทุนสำรองระหว่างประเทศลดลงอย่าง
หนัก รัฐบาลเข้าไปมีส่วนร่วมในความขัดแย้งระหว่างประเทศ
โดยเฉพาะระหว่างอิสราเอล และชาติอาหรับ การเกิดอาหรับ
สปริง ความวุ่นวายจากการประท้วง และรัฐประหาร ทำให้การ
ท่องเที่ยวที่เป็นรายได้หลักกว่า 16.7 % ของ GDP ได้รับ
ผลกระทบอย่างหนัก

ปัจจุบันอียิปต์มี 2 กระแสที่น่าสนใจ คือ ความนิยมในโลก
วิสัย ประชากรจำนวนมากนิยมกระแสนี้ ซึ่งเป็นลักษณะของ
ชาตินิยมอาหรับ สนใจทางโลกแต่ไม่สนใจศาสนา
มากนัก และกระแสนิยมแนวทางอิสลาม ในโลกอาหรับที่เข้ามามี
อำนาจ คือ กลุ่มขบวนการที่นิยมแนวทางอิสลาม ซึ่งระยะหลัง
ประชาชนในโลกอาหรับให้ความนิยมกระแสขบวนการ
อิสลาม เพราะขบวนการชาตินิยมอาหรับไม่สามารถตอบโจทย์
การแก้ปัญหาได้ วันนี้อียิปต์มีความแตกแยกอย่างสูงในหมู่
ประชาชน การยึดอำนาจเป็นการกระทำที่ผิดพลาดมากทาง
การเมือง อำนาจทั้งหมดขณะนี้อยู่ในมือกองทัพ และกองทัพ
พยายามปราบปรามและใช้ความรุนแรง ทำให้มองว่าอาจจะเป็น
ความรุนแรงที่ยืดเยื้อ และหลายคนมองว่าจะกลายเป็นสงคราม
กลางเมืองต่อไป